

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2002

Vragen van het lid **Van Haga** (Groep Van Haga) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *een recent onderzoek naar het effect van mondkapjes op de verspreiding van SARS-CoV-2* (ingezonden 10 februari 2023).

Antwoord van Minister **Kuipers** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 24 maart 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1733.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het artikel «3.000 miljard wegwerpmondkapjes later: ze werken niet, is de wetenschappelijke conclusie» en het artikel «Physical interventions to interrupt or reduce the spread of respiratory viruses»^{1, 2}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3 en 4

Onderschrijft u de conclusie van het bovengenoemde artikel van Cochrane Library, op basis van verschillende studies over verschillende jaren en verschillende virus(uitbraken), dat het dragen van mondneusmaskers voor het tegengaan van de verspreiding van luchtwegvirussen nihil, of zelfs niet-bestaand is? Zo nee, waarom niet? Kunt u de analyse van de onderzoekers gefundeerd weerleggen?

Als uit verschillende onderzoeken uit het verleden al duidelijk gebleken is dat het effect van mondneusmaskers op de verspreiding van luchtwegvirussen te verwaarlozen is, deze informatie openbaar beschikbaar was en het Outbreak Management Team (OMT) bovendien lange tijd van mening was dat mondneusmaskers zinloos waren bij het bestrijden van de coronacrisis en daarnaast schijnveiligheid boden, waarom is er dan toch voor gekozen een mondkapjesplicht in te voeren?

¹ Stichting Artsen Collectief, 8 februari 2023, «3.000 miljard wegwerpmondkapjes later: ze werken niet, is de wetenschappelijke conclusie» (<https://artsencollectief.nl/wegwerpmondkapjes-ze-werken-niet/>).

² Cochrane Library, 30 januari 2023, «Physical interventions to interrupt or reduce the spread of respiratory viruses» (<https://www.cochranelibrary.com/cdsr/doi/10.1002/14651858.CD006207.pub6/full>).

Heeft het OMT tijdens de overleggen over een eventuele invoering van een mondkapjesplicht de onderzoeken die in het artikel van Cochrane Library worden aangehaald ter beschikking gehad en zo ja, wat is hiermee gedaan? Heeft uw departement en/of het kabinet destijds kennisgenomen van dergelijke studies die het effect van mondneusmaskers tegenspraken?

Antwoord 2, 3 en 4

Het kabinet en uw Kamer hebben over de inzet van mondkapjes in het najaar van 2020 verschillende debatten met elkaar gevoerd. De afweging is gemaakt de bijdrage van het dragen van mondkapjes niet onbenut te laten. In combinatie met een aantal andere maatregelen kunnen mondkapjes een functie hebben in het tegengaan van verspreiding van het coronavirus. De maatregel van de mondkapjesplicht – zoals het OMT tijdens de pandemie verschillende malen geadviseerd heeft – was in lijn met algemeen aanvaarde standaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC) en een groot aantal andere landen in de wereld. Daarbij is het van belang dat mensen hun mondkapje op de juiste wijze dragen. Communicatie is erop gericht geweest mensen te informeren over hoe een mondkapje op de juiste wijze gedragen zou moeten worden en mensen bewust te maken van het belang van het goed dragen van mondkapjes.

Vraag 5

Kunt u bevestigen dat het invoeren van de mondkapjesplicht dus inderdaad vooral een gedragsbeïnvloedende maatregel was, in plaats van een epidemiologische? Bent u zich ervan bewust dat studies hebben uitgewezen dat het dragen van een mondneusmasker er niet toe heeft geleid dat mensen meer afstand van elkaar gingen houden?

Antwoord 5

De mondkapjesplicht was een mitigerende maatregel om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, juist op plekken waar men veelal geen anderhalve meter afstand kon houden. Bijvoorbeeld in het openbaar vervoer en bij bezoek aan mensen met een contactberoep, zoals een kapper of fysiotherapeut.

Vraag 6

Hoe reflecteert u in retrospectief op de keuze om een epidemiologisch zinloze maatregel in te zetten voor gedragsbeïnvloeding, die vervolgens niet het gewenste effect had, maar daarnaast aan vele mensen fysieke en/of emotionele schade heeft toegebracht? Staat u nog steeds achter de keuze van het kabinet om een mondkapjesplicht in te voeren?

Antwoord 6

Ik sta nog steeds achter deze keuze. Zie ook mijn antwoord op vragen 2, 3 en 4.

Vraag 7

Kunt u uitleggen waarom het dragen van mondneusmaskers is opgenomen in de zogenaamde «pandemiewet», de wijziging van de Wet publieke gezondheid (Wpg), die op dit moment bij de Eerste Kamer ligt? Waarom neemt u daarin opnieuw deze maatregel op, als u weet dat deze epidemiologisch ineffectief is en door vele mensen als restrictief en fysiek en emotioneel belastend wordt ervaren?

Antwoord 7

In voorbereiding op het wetsvoorstel Eerste tranche wijziging Wet publieke gezondheid zijn expertsessies georganiseerd met deskundigen met een epidemiologische of virologische achtergrond en juristen. Tijdens deze sessies hebben genoemde deskundigen aangegeven welke maatregelen zij effectief achten om de epidemie van covid-19 op langere termijn te kunnen bestrijden en welke maatregelen effectief kunnen zijn ter bestrijding van andere A1-infectieziekten. Hieruit kwam naar voren dat de instrumenten uit de destijds voorgenomen zesde verlenging van de Tijdelijke wet maatregelen covid-19 (Twm), een gedegen grondslag zijn voor de bestrijding van een toekomstige epidemie van een A1-infectieziekte. De grondslag voor het

verplichten tot het dragen van beschermingsmiddelen was hier onderdeel van. Zoals ik hierboven reeds heb toegelicht, kunnen mondkapjes in combinatie met andere maatregelen een functie hebben in de bestrijding van respiratoire virussen.

Vraag 8

Hoe reflecteert u op de problemen die het dragen van mondneusmaskers veroorzaken voor de communicatieve en emotionele ontwikkeling van kinderen en mensen die bijvoorbeeld afhankelijk zijn van liplezen en/of personen met een ontwikkelingsstoornis en de schade die zij hiervan hebben opgelopen tijdens de coronacrisis? Vindt u het verantwoord om deze groepen mensen bij een nieuwe virusuitbraak opnieuw de nadelige gevolgen van een mondkapjesplicht te laten ondervinden? Heeft u hierop een impactanalyse gemaakt en weet u wat de gevolgen voor de volksgezondheid en de (druk op de) zorg zullen zijn?

Antwoord 8

Mensen die vanwege een beperking of aandoening geen mondkapje kunnen dragen, waren uitgezonderd van de plicht. Zij werden hiermee ontzien van fysieke en psychische last. Indien een vergelijkbare maatregel in de toekomst genomen zou worden op basis van de Eerste tranche wijziging Wet publieke gezondheid, kan een dergelijke uitzondering opnieuw worden gemaakt. Verder is het Maatschappelijke Impact Team (MIT) ingesteld om te adviseren over de sociaal-maatschappelijke impact van voorgenomen maatregelen, voordat deze worden ingevoerd.

Vraag 9

Aangezien mondneusmaskers epidemiologisch ineffectief zijn gebleken bij verschillende respiratoire virussen door de jaren heen, kunt u dan verklaren waarom u van mening bent dat zij bij een (volgende) SARS-CoV-2 of andersoortige (luchtwegvirus)uitbraken wel een significant effect zullen hebben?

Antwoord 9

In combinatie met andere maatregelen kunnen mondkapjes een functie hebben in het tegengaan van verspreiding van respiratoire virussen. Hierbij kijk ik ook naar de internationale standaarden. Zie ook het antwoord op vragen 2, 3 en 4.

Vraag 10

Wat vindt u ervan dat het artikel in Cochrane Library aangeeft dat aan de schadelijke gevolgen van mondneusmaskers weinig ruchtbaarheid wordt gegeven en dat nadelige effecten bovendien slecht worden gemeten en gerapporteerd? Deelt u de mening dat hieruit moet worden geconcludeerd dat de schade die de mondkapjesplicht tijdens de coronacrisis heeft veroorzaakt wellicht veel groter is dan wij tot nu toe weten?

Antwoord 10

We weten dat het draagvlak voor de mondkapjesplicht hoog was en dat vertaalde zich ook in een goede naleving. Dit blijkt uit gedragsonderzoek van het RIVM dat zij periodiek hebben uitgevoerd onder de bevolking (www.rivm.nl/gedragsonderzoek). Zoals aangegeven in het antwoord op uw achtste vraag, waren mensen die vanwege een beperking of aandoening geen mondkapje kunnen dragen, uitgezonderd van de plicht. Zij werden hiermee ontzien van fysieke en psychische last.

Vraag 11

Bent u voornemens te gaan onderzoeken hoe groot de schade is van de invoering van de mondkapjesplicht tijdens de coronacrisis in Nederland.

Antwoord 11

Ik zie geen meerwaarde in een dergelijk onderzoek. De coronamaatregelen in algemene zin hebben een grote maatschappelijke en sociale impact gehad. De mondkapjesplicht heeft ook impact gehad op ons leven. Tegelijkertijd weten we uit gedragsonderzoek van het RIVM dat het draagvlak voor de maatregel hoog was en dat vertaalde zich ook in een goede naleving.

Vraag 12

Bent u bereid om het verplichten van het dragen van mondneusmaskers te schrappen uit de wijziging van de Wpg? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12

Nee. In combinatie met een aantal andere maatregelen kunnen mondkapjes een functie hebben in het tegengaan van verspreiding van respiratoire virussen.